

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTEKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

Nr

13163

1. Obiekt

BASZTA STOLARSKA (POWROŻNIKÓW)

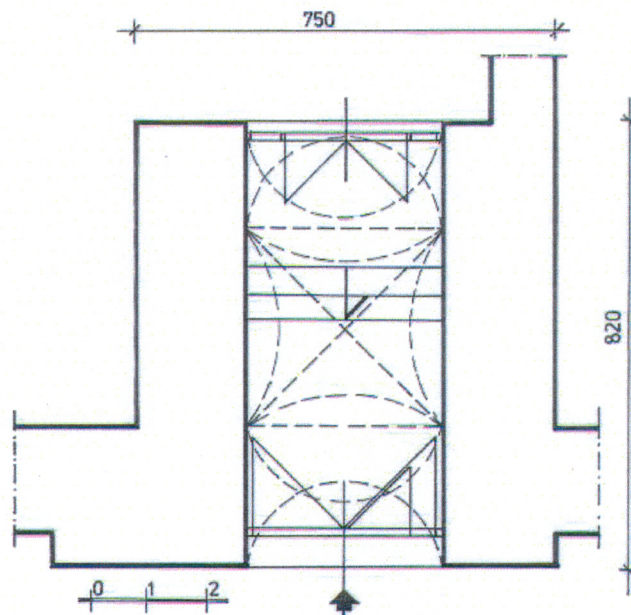
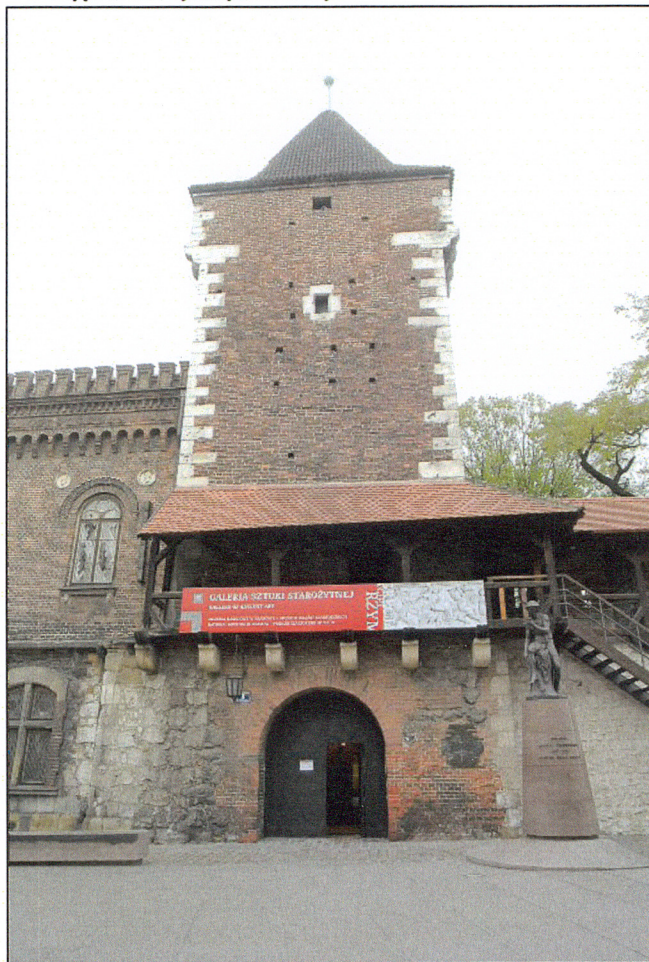
2. Czas powstania

Poł. XIV w.

3. Miejscowość

KRAKÓW

11. Zdjęcia, rzut, sytuacja, orientacja

4. Adres : **Pijarska 8**

nr ewidencyjny działki:

nr księgi wieczystej

5. Przynależność administracyjna

Województwo: **małopolskie**Powiat: **krakowski**Gmina: **Kraków**

6. Poprzednie nazwy miejscowości

jw.

7. Przynależność administracyjna przed 01.01.1999r.

Województwo: **krakowskie**Gmina: **Kraków**

8. Właściciel i jego adres

Gmina Miejska Kraków

9. Użytkownik i jego adres

Muzeum Czartoryskich

10. Rejestr zabytków

A-8 decyzja z dnia 12.II.1931 r.

Baszta wzniesiona ok. poł. XIV w. w 2 fazie budowy fortyfikacji miejskich. Zadaniem baszty było wzmocnienie bram miejskich oraz obrona przedpola fortyfikacji między bramami Floriańską i Sławkowską. Fortyfikacje przekształcone w system murowany, wieżowy za panowania króla Wacława II Czeskiego. Jako pierwsze powstały murowane bramy: Rzeźnicza, Grodzka, Floriańska, Wiślna, Sławkowska, Mikołajska i Szewska, później Nowa. Następnie połączono je ze sobą wysokim i grubym murem. Ok 1330 r., jako budowniczy murów obronnych wymieniany jest magister Fasoldus. Od ok. połowy XIV w. na linii miejskiego muru obronnego powstają prostokątne wykusze i baszty. W 1 poł. XV w. wzniesiono drugą linię murów. W XVI w. zbudowano Arsenał. W 1806 r. dekretem cesarza Franciszka II nakazano całkowite wyburzenie murów obronnych. Za wstawienictwem senatora Wolnego Miasta Krakowa Feliksa Radwańskiego pozostawiono bramę Floriańską, basztę Pasamoników, Stolarkę, Ciesielską, Arsenał, łączące je mury kurtynowe i Barbakan. Po 1822 r. w miejscu dawnych wałów i murów zewnętrznych powstały Planty. W XX w. basztę Stolarską włączono do Muzeum Narodowego, jako wejście do Arsenалу.

Sytuacja: położona w pn. części umocnień, w ciągu średniowiecznych murów obronnych, na zach. od bramy Floriańskiej, w zachowanym murze kurtynowym wzdłuż ul. Pijarskiej. Od strony Plant baszta wbudowana w mury dawnego Arsenалу.

Materiał i konstrukcja: murowana, w przyziemiu fragmenty z kamienia łamanego, na wyższych kondygnacjach ceglana z kamiennym ciosowym detalem w narożnikach. Parter nakryty sklepieniem krzyżowym, pozostałe pomieszczenia stropami belkowymi. Wewnątrz głębokie wnęki strzelnicze. Dach namiotowy, strzelisty z przesuwnicami, więźba krokwiowa. Dach kryty dachówką ceramiczną.

Rzut: na planie zbliżonym do kwadratu, przechodzącym na wysokości I kondygnacji w kształt podkowy, z prostą ścianą od strony pd. Przyziemie wbudowane w skrzydło budynku dawnego Arsenалу miejskiego, stanowi wejście do Arsenálu. Baszta dostępna bezpośrednio z zewnątrz, brama osadzona w pełnym luku ceglanym, umieszczonym w elewacji pd., od strony ul. Floriańskiej. Na poziomie drugiej kondygnacji, z ganków kurtyn dodatkowe wejście.

Bryła: zwarta, wysoka, pięciokondygnacyjna, nakryta wysokim dachem wielospadowym, w zwieńczeniu sterczyna z gałką i iglicą.

Elewacje: w obrębie przyziemia kamienno – ceglane, z kamiennymi narożnikami, na wyższych kondygnacjach ceglane z kamiennym detalem i narożnikami, nie tynkowane. Elewacja pd. w formie prostej, ściętej ściany z zaznaczonym parterem i I kondygnacją. W przyziemiu na osi środkowej potężna brama wejściowa w ceglanym luku pełnym, z okutą bramą dwuskrzydłową, z wewnętrzną furtką. Powyżej drewniany, zadaszony ganek, stanowiący przedłużenie ganków strażniczych kurtyny. Ganek wsparty na kamiennych profilowanych kroksztynach (rekonstrukcja 1968 - 72). W poziomie ganku dodatkowe wejście na II poziom baszty, ujęte w prosty, fazowany portal kamienny, stolarka drzwiowa z pionowych, szerokich desek, obitych zewnątrz stalową ukośną kratą. Elewacja pn., czołowa i elewacje boczne zaokrąglone. Na wysokości poszczególnych kondygnacji zdwojone dekoracyjne fryzy z kątowno ułożonych cegieł. W zwieńczeniu wystające machikuły na kamiennych kroksztynach. Powyżej arkadowy fryz z zdwojonych arkadowych płycin, rozdzielony strzelnicami. W poziomie bezpośrednio nad kroksztynami dodatkowe małe, kwadratowe otwory. Strzelnice zamkniętymi odcinkowo. Otwory okienne rozmieszczone niesymetrycznie. W III i IV kondygnacji strzelnice szczelinowe i krzyżowe, umieszczone w głębokich kamiennych obramieniach. Dach wsparty na skromnym gzymsie podokapowym, ceglanym, nieznacznie wysuniętym przed lico muru niższej kondygnacji. Dach wysoki, kryty dachówką ceramiczną, zwieńczony iglicą z gałką.

Wnętrze: stosunkowo nie przekształcone, wtórnie zaadaptowane na potrzeby ekspozycyjne

Wyposażenie: sklepienia, detale kamienne

Instalacje: elektryczna, alarmowa, przeciwpożarowa

14. Kubatura 1100 m ³	15. Powierzchnia użytkowa 301 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne obronne	17. Użytkowanie obecne użytkowe - muzealne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja (po 1945 r.) 1968 –72- generalny remont 1990 r. konserwacja		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) dobry	
		20. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie brak, bieżące utrzymanie obiektu	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Regestra perceptorum et distributorum Ne 1584-1828 ,Archiwum Państwowe w Krakowie

22. Bibliografia

Katalog zabytków sztuki w Polsce tom IV, miasto Kraków cz.V pod red. Izabeli Rejduch-Samkowej i Jana Samka, Warszawa 1994.

Encyklopedia Krakowa, Warszawa – Kraków 2000, ISBN 83-01-13325-2

W. Niewalda, H. Rojkowska, E. Zaitz, Średniowieczne fortyfikacje Krakowa Odcinek północny [w] Krakowska Teka Konserwatorska ,2001

S. Świszczowski, Problemy murów miejskich w otoczeniu bramy floriańskiej w Krakowie , BHS, t.XXIV, 1962

M. Tobiasz, Fortyfikacje dawnego Krakowa, Kraków 1973

23. Źródła ikonograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania)

Album fotografii dawnego Krakowa z atelier I. Kriegera, J. Andruszkiewicz, 1989

Katalog dawnych map wielkoskalowych Krakowa XVI-XIX w. , 1981

24. Uwagi różne

25. Opracowanie karty ewidencyjnej (data i podpis)

tekst..... mgr inż. Ludomir Książek
..... 11.2010 r.....

(data i podpis)

plany,

rysunki.....jw.....
(data i podpis)

zdjęcia

fotograficzne.....jw.....
.....

(data i podpis)

miejsce przechowywania negatywów :

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

1. wkładka 1

1. Miejscowość	KRAKOW	5. Obiekt (nazwa jak w karcie) oraz adres	6. Zawartość wkładki
2. Gmina	KRAKÓW		
3. Powiat	KRAKOWSKI		
4. Województwo	MAŁOPOLSKIE		
		BASZTA STOLARSKA	FOTOGRAFIE

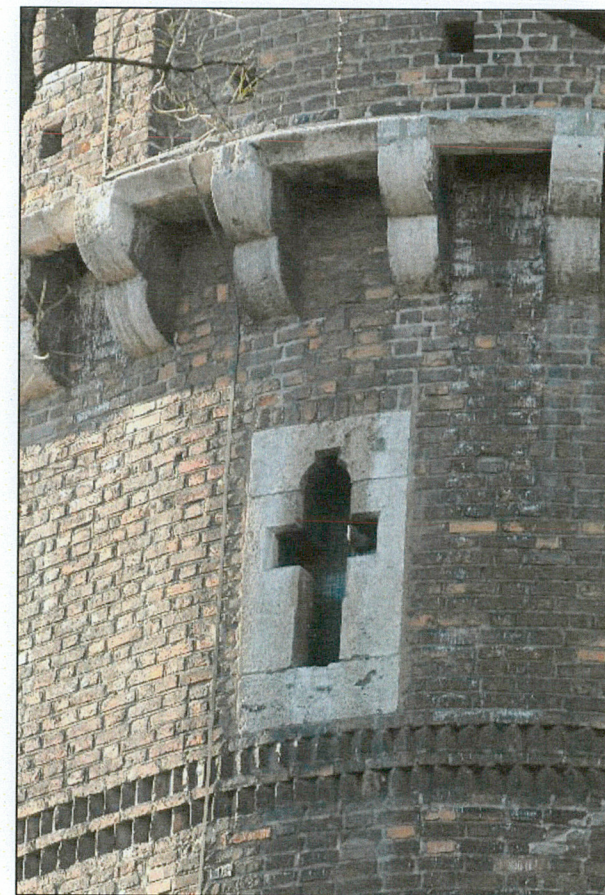
Fot. 1

Fot. 2

Fot. 3

Fot. 4

Fot. 5

Fot. 6

Fotografie:

1. Elewacja pn. – wsch.
2. Elewacja pn. – niżej fragment Arsenалу
3. Strzelnica krzyżowa
4. Wejście od elewacji pd.
5. Sklepienie parteru baszty
6. Wejście do baszty od wnętrza